

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV RINGERIKE KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Ringerike?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Ringerikes økonomi fant. Og Ringerike har en interessant tvist: en nøktern kommune som leverer gode tjenester, særlig i skolen, men som er **tynget av stor gjeld** og derfor strammer inn litt overalt.

+2,2 %

kommunen gikk i pluss i 2025 — 73,6 millioner, hele 51 millioner bedre enn ventet. Den har god kontroll på driften

97 %

men gjelden tilsvarer nesten en hel årsinntekt. Renter og avdrag tynger, og er hovedgrunnen til at kommunen kutter

30 mill.

så mye kutter kommunen — rundt 40 årsverk — fordelt litt på alle tjenester. Et bevisst, nøkternt sparegrep

Tenk på kommunen som en husholdning: Ringerike «tjener» godt nok — skatt og overføringer fra staten. Det meste går til faste «regninger»: skole, barnehage, eldreomsorg, helse. Familien er flink til å holde igjen på hverdagsutgiftene, og fikk faktisk litt til overs i 2025. Men de har tatt opp **store lån** for å bygge — gjelden er nesten like stor som en hel årsinntekt — og renter og avdrag tynger. Familien har også en liten ekstra inntekt fra et **arvefond** («Fossefondet»), men det er for lite til å leve på. Derfor velger de å spare litt på alt, jevnt fordelt. Det er omtrent det som skjer i Ringerike nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Ringerike bruker mindre enn forventet på nesten alt — bevisst og jevnt fordelt

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Ringerikes faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	95 mill. mindre	Drives svært nøkternt — langt under forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	47 mill. mindre	Under forventet
Barnevern	45 mill. mindre	Langt under forventet — men har mange tiltak (se side 4)
Grunnskole	20 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene er blant de beste
Administrasjon («byråkratiet»)	13 mill. mindre	Under forventet
Barnehage	12 mill. mer	Litt over forventet
Sosialhjelp m.m.	på behov	Skiller seg ut — det eneste området som ikke kuttes. Les side 3

Det gjennomgående: Ringerike driver de store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier — eldreomsorgen alene koster nesten 100 millioner mindre enn forventet. Dette er ikke tilfeldig. Kommunen har bevisst bestemt seg for å spare rundt 30 millioner — cirka 40 årsverk — fordelt litt på alle tjenester. Grunnen er ikke at det går dårlig med inntektene, men at kommunen har stor gjeld å betjene (mer om det på side 4).

Regnestykket viser altså en **nøktern kommune som sparer jevnt**. Det spesielle er ikke ett dyrt unntak, slik mange kommuner har — men at **sosialhjelp er det eneste området som ikke kuttes**, og som beveget seg fra under til på forventet nivå fra ett år til neste. Hvorfor akkurat sosialhjelpen skiller seg ut, forklarer vi på neste side.

Hvorfor er sosialhjelp det eneste området som ikke kuttes?

Mens kommunen sparer litt på nesten alt, er sosialhjelp det ene området som beveger seg motsatt vei — fra under til på forventet nivå. Det handler ikke om at Ringerike deler ut penger lett.

Forklaringen ligger et annet sted.

- **Behovet bestemmes utenfra.** Sosialhjelp henger sammen med «utenforskap» — mennesker som faller utenfor arbeid og utdanning, særlig unge voksne. Kommunens egen revisjon peker på dette som et eget bekymringsområde. Når flere trenger hjelp, øker utgiftene, nesten uansett hvor nøktern kommunen ellers er. Dette er et behov kommunen i liten grad kan «spare bort».
- **Statlige regler setter gulvet.** Sosialhjelp er en rettighet. Kommunen kan ikke fritt kutte den ned slik den kan stramme inn på andre tjenester — staten bestemmer mye av rammene.

Kort sagt: Det er ikke lokal raushet som gjør at sosialhjelpen ikke kuttes. Det er at behovet er reelt og styres av forhold utenfor kommunens kontroll — utenforskap, levekår og statlige regler. Behovet forsvinner ikke ved å spare; det møtes ved å hjelpe folk inn i arbeid og utdanning.

Et varsko fra staten: I 2025 førte Statsforvalteren tilsyn med NAV-kontoret i Ringerike og fant et **lovbrudd**: kontoret brukte ikke godt nok de såkalte «aktivitetsvilkårene» som stilles til unge under 30 som søker sosialhjelp. Vurderingene var for dårlige, det manglet dokumentasjon på tilbud om kvalifiseringsprogram, og ledelsen fanget ikke opp feilene. Kommunen har fått frist til 27. mars 2026 med å rette opp. Dette er det eneste klare lovbruddet staten har påvist i Ringerike — og det traff nettopp sosialområdet. Det betyr ikke at kommunen bruker for mye penger, men at denne tjenesten har stått svakere styringsmessig enn de øvrige, særlig overfor de yngste.

Sosialhjelpen er altså ikke et tegn på sløsing, men et spill av at også en nøktern kommune har innbyggere som trenger hjelp — og at NAV-kontoret må styres bedre, særlig overfor unge. Det løses ikke ved å kutte, men ved å se menneskene bak tallene.

Kontroll på driften — men tynget av stor gjeld

+2,2 %

kommunen gikk i pluss i 2025 (73,6 mill.) — 51 mill. bedre enn ventet. God kontroll på hverdagsdriften

7,7 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — bygget opp over flere år med nøktern drift

97 %

men gjelden tilsvarer nesten en hel årsinntekt. Renter og avdrag er hovedgrunnen til at kommunen sparer

Her er den ærlige historien. Ringerike har *kontroll* — men overskuddet kommer fra nøktern hverdagsdrift, ikke fra en stor formue.

Overskuddet kommer fra sparing, ikke fra et fond

Da kommunen gikk i pluss i 2025, var det ikke fordi den har en stor pengebinge som kaster av seg. Selve tjenestene endte nesten akkurat på budsjett (bare 2,9 millioner i pluss). Overskuddet kom mest fra at skatt og overføringer ble litt høyere enn ventet, og fra et lite **arvefond kalt «Fossefondet»** (knyttet til kraft og fosserettigheter), som ga 18,5 millioner i avkastning. Det er hyggelig, men lite — for lite til å leve på. Til sammenligning har nabokommunen Asker et arvefond på rundt 1,45 milliarder. Ringerikes trygghet hviler altså på **god drift**, ikke på børsen.

Stor gjeld og kutt fordelt på alt

Etter noen år med store utbygginger har Ringerike høy gjeld — nesten like stor som en hel årsinntekt. Renter og avdrag tynger, og kommunen har et mål om å få gjelden under en hel årsinntekt (den har nærmet seg). Det er denne gjelden — ikke svake inntekter — som er hovedgrunnen til at kommunen **sparer rundt 30 millioner, cirka 40 årsverk, fordelt litt på alle tjenester**. Kommunen mener selv at tilbudet ikke blir vesentlig dårligere, men erkjenner at det kan bli «mindre tid til den enkelte» og strengere krav for å få noen tjenester.

Inntekten kommunen allerede bruker: I motsetning til Asker *har* Ringerike eiendomsskatt. Men i 2025 måtte kommunen betale tilbake rundt 38 millioner kroner til omtrent 15 000 boligeiere, etter en feil i hvordan skatten var regnet ut (2023–2024). Det viser at eiendomsskatten er en reell inntekt, men også en som kan bli utfordret juridisk. Ringerike har altså ikke en stor ubrukt inntektsmulighet liggende — inntektssiden er allerede tatt i bruk.

Det ærlige bildet er altså verken «Ringerike er styrtrik» eller «Ringerike er i krise». Det er en nøktern kommune med god kontroll på driften, en beskjeden sparekonto, en stor gjeld som tynger, og et bevisst valg om å spare jevnt på tvers av tjenestene fremfor å kutte hardt ett sted.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Ringerike et solid overskudd (**pluss** 2,2 %, 73,6 millioner) — godt over det anbefalte nivået, og 51 millioner bedre enn ventet. Kommunen har god kontroll på driften.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Ringerike: 7,7 % — bygget opp over flere år med nøktern drift, ikke fra et stort fond.

Fossefondet

Ringerikes eget arvefond, knyttet til kraft- og fosserettigheter. Ga 18,5 millioner i avkastning i 2025 — et hyggelig, men lite bidrag. For lite til at kommunen kan leve av det, til forskjell fra de store energifondene enkelte andre kommuner har.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Ringerike rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Ringerike driver det meste under forventet behov.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Ringerikes gjeld tilsvarer rundt 97 % av en hel årsinntekt — høyt, og den viktigste grunnen til at kommunen strammer inn. Renter og avdrag spiser av pengene til tjenestene.

Effektivisering (de «30 millionene»)

Kommunens bevisste sparegrep: kutte rundt 30 millioner, cirka 40 årsverk, fordelt litt på alle tjenester. Et jevnt, nøkternt grep — ikke harde kutt ett sted.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan kreve inn på eiendommer. Ringerike *har* den (1,5 promille på bolig, 3,7 på næring), men måtte i 2025 betale tilbake rundt 38 millioner etter en regnefeil — en reell, men juridisk sårbar, inntekt.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Ringerikes egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens (VKR) rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift, slik skolens gode resultater viser. Og noen tall — som sykefravær per tjeneste — fant vi ikke i åpne kilder, og det sier vi ærlig fra om. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.